

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden Oktober' 1-ső napján, 1816-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Azon szerentsétlenek' története' leirásának végezete, kik a' *Medusa'* elsüllyedése után egy rongyos tutajon 13 napig kinlódtek a' tengeren: —

„Már azt gondoltuk, hogy a' tsendeség helyre állott volna, 's előbbeni helyünkre a' tutaj' közepire vissza tértünk vala: fegyvereinket azonközben megtartottuk magunknál. E' lehetett valami éjféltájban. Alig telt-el egy óra, a' katonák ismét feltámodtak. Eszek már nem volt, hanem testi erejekre nézve még jól birták magokat. Tudván hogy fegyver van nállok, kéntelenek valánk ismét oltalmazó állásba helybeztetni magunkat ellenek. Ők minket megtámadtak; mi megfeleltünk nekik: 's nem soká holt testjeik borították el a' tutajt. Némellyek közzülök, kiknek fegyverek nem volt, fogaikkal mardostak bennünket; sokakat rútol össze martzongoltak közzülünk; az én vállaimat és lábaimat is keményen megharapdosták. Tsak valami 12-ten vagy 15-tön voltunk, a' kik mind ezeknek a' dühösködőknek ellentállani kéntelenítettünk; tsak az égygyesség tett erőssé bennünket. Végezetre feljött a' nap a' rettenetes verekedés' helyyének megvilágosítására. Az esztelenek közzül sokak magok a' tengerbe ugrántsoltak vala. Azoknak száma, kik ezen éjjel meghaltak, legalább 60-ra vagy 65-re telt. A' kik kétségbeesésből magok ölték a' vízbe magokat, valami egy negyedrészt tették az elvesztek-

nek. Azok közzül, a' kik véllünk tartottak, tsak kettő, 's tiszt egy sem esett-el. Napfeljőtekor egy újabb szerentseletenséget vettünk eszünkbe; a' dühösködők azon éjjel a' lármázásközben két hordó bort 's két vizes hordót, mellyeknél több nem volt a' tutajon, a' tengerbe vetettek vala. Már tsak egy hordóborunk vala. Mi még 67-ten valánk; fél portzióra kelle magunkat tenni, melly ismét újabb zúgolodásra adott okot a' kiosztáskor. A' dolog már annyira ment vala, hogy egy legrendkívülvalóbb eszközhöz kelle folyamodnunk szerentsétlen életünknek még egy kevés nyujthatása végett. Feláll a' hajam az irtózás miatt, hogy le kell a' dolgot írnom; a' penna kiesik kezemből; halálos hideg fogja-el minden tagjaimat. Nagy Isten! Felmérészeljük-é még atyafi társainknak vérekkal bemotskólt kezünket hozzád emelni? a' te jóságod végzetlen, 's a' te atyai szíved már eddig kétségenkívül megbotsátott a' mi bánkódásunknak, azon bűnert, melyre minket nem a' mi akaratumk hanem a' legszorgatóbb kéntelenség vett réá. Azok közzülünk, kiket, az általam mindjárt leirt szerentsétlen éjtzánkán a' halál meg kiméllett vala, azoknak a' holt testeknek estek, mellyek még a' tutajon a' vízben heverték, azokat darabokra vagdalták, 's némelyek közzülök akkor mindjárt még úgy frissen enni kezdték azoknak húsát. Sokak ugyan nem akartuk ezt tselekedni, hanem végezetre mi is engedni kéntelenítettünk annak a' hajlandóságnak, a' melly erősebb az emberiségnél,

's úgy néztük ezt a' rettenetes eledelt, mint megtartatásunknak szánakozásra méltó eszközét. Megvallom, hogy én magam jóvaltam azt, hogy szikkaszszuk-meg ezen tagokat, hogy kedvesebben izeskedjenek. Azok a' néhányak, a' kik még most eleintén rá nem vehették magokat erre az eledelre, borportziót nagyobbat kaptak. —

Ez a' nap is eltelt, a' nélkül, hogy segedelmünkre jött volna valaki. Elkövetkezett az éjtzaka is. Szunnyadoztunk néhány szempillantatokig, de a' melly szunnyadozást legrettenetesebb álomlátások szaggatták félbe. Napfeljötekor ismét a' tutajon a' vízben heverni szemléltük néhány társainknak holt testjeiket. Mind a' tengerbe hánytuk őket egygyenkívül; ezt azért tartottuk meg, hogy megegyük a' husát. Délután 4 óratájban egy szerentsés történet néminémű vigasztalásunkra szolgált; a' repülő halak rajmódjára közelitettek tutajunk mellé, és sok közzülök, tutajunk' két végének a' vízhől kilátszó 's egymástól távol álló gerandái között akadván, többé el nem mehettek. Mi pedig őket onnét kiszedegetvén, legalább 300 halra tettünk szert. Első gondunk a' volt ezen történet után, hogy az Istennek ezen nem várt jó téteményiért hálákat adjunk. Egy kevés megszárazott puskapornak, atzélnek, kovának, száraz rongynak, 's egy üres hordó' darabjainak segedelmével tüzet csináltunk egy tűzhelyre, a' melly néhány egymásra rakott 's lutskos ruhadarabokkal beborított deszkából állott. A' halat sülvé ettük; igen jó ízűn esett. De ettünk mellette társaink' husából is, a' melly sülvé sokkal jobb ízű volt, 's a' melyből a' tiszték és én tsak is most ettünk legelőször. Az éjtzaka ismét elkövetkezett, 's kölömben szerentsésnek lanni látszott volna, ha ismét újabb vérontás nem adta volna magát közöttünk elő. A' tutajunkon találtató *Olaszok*, *Spanyolok*, és *Szeretsenek* az előbbeni verekedésben vagy nem részesültek, vagy a' kik részesültek is, véllünk tartottak a'

támadók ellen. Most ellenben ezek támadtak fel ellenünk, olyan feltett czéllal, hogy, minnyájunkat a' tengerbe hányyanak. Így tehát ismét fegyverhez kelle kapnunk. Legbajosabb volt megesmérni köztök a' bünösöbbecket; ezeket a' mellettünk hűségben megmaradott hajós legények mütatták-ki. A' verekedést egy *Spanyol* kezdette-el, ki az Istennek nevét segítségül híván, magára keresztet vetett, 's kardját tsóválta. Ezt hajós legényeink egyszerre felkapták 's a' tengerbe vetették. Ennek látására a' társai elő rohantak, és bosszút akartak érette állani, de vissza verettettek, 's a' tsendesség ismét helyre állott. —

Eljött a' 6-dik nap is. Én az evéskor megszámláltam embereinket. Még harminczan valánk életben. Már hűséges hajós legényeink közzül is oda lettek vala ötön; a' még élők nagyon keserves állapotban valának. A' tenger' vize, testünknek alsóbb részeiről a' bőrt leette vala; testünket ütések és sebek borították-el, mellyeket a' tengernek edző vize kegyetlenül rágván, minden szempillantatban rettenetes ordításra kellett fakadnunk. Alig találtattak huszan közöttünk, a' kik fennállhattak 's lábaikat mozgathatták volna. A' hal már mind, 's kevés híján a' bor is elkölt vala. Halunk még tizenkettő, borunk 4 napra való volt még. Így szollottunk egymáshoz: négy napmúlva semmink se' lesz, 's a' halált e'képpen el nem kerülhetjük. Így is okoskodtunk, hogy, ha a' tsajkák az *Afrikai* partok mellett hajótörést nem szenvedtek, *St. Louishez* megérkezhetnek 3 vagy 4 napok alatt; azután idő telt benne, míg hajók küldettethettek-el felkeresésünkre, 's arra is idő kívántatik, hogy ezen hajók réánk találhassanak. Tehát meghatároztuk, hogy mind addig iparkodjunk megtartatásunkon, míg tsak lehet. Hanem éppen ez napon történt, hogy a' katonák a' még meglévő egy boros hordónk mellé lopódván, azt megfúrták, 's egy tsót dugván a' lyukba a'

bort itták. Mi előre megeskudtunk vala arra, hogy a' ki valami e'félére vetemedik, megőlettetik. Tehát most ezen törvént szorosán teljesítettük, 's két katonát, a' kik bünösöbbségnek találtattak, a' tengerbe vettettünk. —

„Így tehát már most még 28-tzan valánk életben. Ezek között csak 15-tön találtattak olyanak, a' kikről gondolni lehetett, hogy még néhány napokig elhetnek: a' többeket terhes sebek fedvén, már eszeken sem voltak. Azönközben halálokig csak elkölthettek volna még ezek is 40 palatzk bort: pedig réánk nézve, 40 palatzk bor megbe-tsúlhetetlen kints lett volna. Tanátsot tartottunk. A' betegeket fél portzióra tenni nem egyéb lett volna, hanem csak az ő halálokat néhány szempillantatokkal siettetni: semmi élelmet nem adni pedig nékiek, annyi, mint őket mindjárt megölni. Hosszas tanátskozás után a' lett a' határozás, hogy a' tengerbe kell őket vetni. Ez az eszköz, bár mi kegyetlen volt egyéb tekintetben, elég az a' dologhoz, hogy a' megmaradandóknak öt napra élelmet 's naponként három meszely bort adott. Már csak a' vala hát a' kérdés, hogy ki vigye véghez a' határozást? A' halál' szüntelenül szemek előtt való állásának képzelése, a' kétségbeesés, 's végre az a'felől való meggyőződés, hogy ezen rettenetes eszközzel való élés nélkül bizonyosan mind el fognak veszni, oly keményé tették vala sziveinket, hogy már semmivel sem gondoltunk egyébbel, hanem csak hogy magunkat miképpen tarthassuk meg. Három hajós legények és egy katonna, magokra válolták a' rettenetes munkát. Mi fere fordítottuk a' szerentsétleneken siránkozó szemek; az önként vállalkoztak pedig elvégezték a' szomorú munkát, a' melly azonközben tsakugyan megtartotta a' még hátra lévő 15 embereknek életjeket, minthogy azután még öt nap múlva menekedtünk ki a' veszedelemből, ezek a' tengerbeágyatott emberek pedig, ha a' tutajon megtartottuk volna őket 's ők még 48

órát éltek volna, így a' mi eleségünk két nappal fogyott volna el, előbb, hogy semki-menekedtünk. Mikor az *Argus* nevű Brigg réánk talált, már tsak egy ebédre való borunk volt. —

„Ezen szerentsétleneknek a' vizbehányattatások után fegyvereinket is mind a' tengerbe hánytuk; úgy iszonyodtunk tőlők, hogy már réájok sem vethettük szemek. Még öt legrettenetesebb napok valának hátra kimenekedhetésünkig; ennyire vala élel-münk igen szűkön. Minden tagjaink elszakadtakvala; alig mozgathattuk őket. Álmunkban is öszszemartzongott, öszszedarboltatott szerentsétlen társaink forogtak képzelődésünkben. Halálunkat ohájtottuk minnyájan. A' nap' sugárai által kettőztetett égető szomjúságtól oly kegyetlenül fogyasztattunk, hogy vizelletünket pléh edénykében meghűtvén, azzal enyhítettük megszáradott ajakainkat. A' tenger' vize nevelte inkább szomjúságunkat, mint oltotta. Három napokig vártuk ezen kínos állapotban a' halált: életünkkel már oly keveset gondoltunk, hogy némelyikünk a' tutajunk körül uszkáló disznóhalak' láttára ferdődztek. Jol tudtuk, hogy 12 vagy legfeljebb 15 palatzk borunknál több már nintsen a' hordóban; már most attól a' hustol is rettenetesen kezdettünk irtozni, mellyel eddig elősködtünk vala. —

„Kapitány *Dupont* 17-dikben reggel a' látás' határozatjának minden pontjai felé forgatván szemek, egyszer tsak felkiált, nagy örvendezéssel, jelentvén, hogy hajót lát felénk közelíteni: de a' még oly meszsze volt, hogy tsak arbózfáinak hegyeit láthattuk tisztán; egy Briggnek tartottuk. Tsak ily meszsziről való meglátása is ezen hajónak oly nagy örömet gerjesztett bennünk, hogy leírni lehetetlen; de ezt tsak hamar új félelem zavarta-meg; nem soká eszünkbe vettük, hogy az említett hajórol a' mi tutajunkat, oly nagy meszszeségről a' tenger' habjai között bajos meglátni. Mindent

elkövettünk, hogy magunkat megmútathassuk. A' bordok' abrantsait kiegyenesítettük, azoknak végeikre külömbkülömb színű zsebkeszkenőket kötöttünk, 's a' levegőben tsováltuk: hanem minden e'fele iparkodásaink mellett is egyszer csak azt vettük észünkbe, hogy a' *Brigg* eltűnt szemünk elől. Az öröm miatt való tsaknem megboldulás' állapotjáról ismét a' legnagyobb szomorkodás' állapotjára' esénk-le. A' mi engem' illet, már most irigyletem azoknak állapotjokat, a' kik kevés napok előtt mellettem elhullottak vala. —

„Minekutánna a' legkínosabb gondolatok között két órát e'képpen töltöttünk volna el, ekkor ismét elordította magát nagy örömmel az egygyik társunk; ábrázatján legnagyobb megvidulás vala lefestve; karjait a' tengerre kiterjesztvén az öröm miatt alig lehelhetett, 's tsak aligalig tudta kinyegni ezen szókat: *Kimenekedtünk; a' Brigg nem messze van tőlünk!* Nem is volt már messzebb egy harmadrész mértföldnél, 's telyes zászlókkal közelített felénk. Szemeink könyvben lábbadva minnyájunk kezünkbe vettünk valamit, ki keszkenőt ki egyebet, 's ezeket tsoválván, így vártuk a' sebessen közelítő *Brigget*. Még jobban elteltünk örömmel, midőn azt láttuk, hogy a' nagy arbótzfa' hegyéről egy nagy fehér zászló van kifüggesztve; minnyájan e'képpen kiáltoztunk: Tsakugyan *Frantziák* tehát, a' kiknek megtartatásukat köszönhetjük! —

„*Argus* volt a' *Briggnék* neve, még valami két puska lövésnyire lehetett tőlünk. A' fedelen álló hajósok, kezeik kiterjesztése 's kalapjaiknak tsoválása által jelentették azon való örvendezéseket, hogy megtarthatnak bennünket. Kevés idő telt belé, hogy az *Arguson* valánk. Gondoljunk már most tizenöt, fél meztelen, a' nap' sugáiraitól özsze perselt ádrázatú és testű szerentsétlen embereket, a' kik közzül tizen, tagjaikat is alig mozgathatták, 's tsak nem egész testek-

ről oda lett vala a' bőr! Emberi formánkat még vadabba tették vala béesett nagy szemek 's hosszú szakálaink. A' *Briggen* igen jó huslevest kaptunk, melynek főzéséhez azonnal hozzá fogtak, hogy bennünket megláttak. Kaptunk igen jó bort is, a' melly vissza adta elveszett erőnket. Nagy gondal és szeretettel láttak hozzánk; sebeinket békötötték; más nap' már néhányan labra álhattunk és járhattunk. —

„Hallatlan szenvedéseinknek előbeszélése után, a' mellyeknek 12 napok alatt kitétetve valánk, engedhessék-meg nekem, hogy tehessem közönségessé azoknak neveiket, a' kik véllem egygyütt, ezen szenvedésekben mind végig részesültek. Így neveztetnek: —

„*Dupont*, *Lheureux*, *Lozac*, *Clairet*, katonatisztek; *Correal*, *Cap-Verdi* inzsínör; *Griffon-de-Bellay*, a' *Senegali* Kormányozó titoknokja; *Coudin*, első rangu tengerikadét; *Savigny*, az elsüllyedett *Frégát* második seborvosa; egy *Strázsamester*; *Tourtade*, patantyus; *Lavilette*, útas, a' ki *Cap-Verdre* szándekszott; *Coste*, hajós légény; *Thomas*, evezőmester; *Francois*, betegekhezlátó; *Jean Charles*, közkatona. —

„Költ az *Echo* nevű *Korvettén*, *Augustus* 22-dik napjan, 1816-ban: —

„Aláírta: *Savigny*, Seborvos.

A' Király rendelést tett, hogy egy tengeri tisztekből álló hadi ítélőszék hivattassék özsze, melly az elsüllyedett *Medusa* nevű *Frégát* kommandánsára 's egyéb tisztjeire mondjon ítéletet, azért, hogy hazajokfiat, kiknek megtartatása reájok bízattatott vala, ily embertelen és gyáva módon elhagyták.

Páris mellett a' *Kalvária*' hegyén, mint előre leiratott vala, nagy pompával tartották *Sept. 14-dikén* a' *Kereszt*' felmagasztaltatásának innepét. — *Sept. 11-dikén* fényes pompával tartotta az *Orosz Követ Generális* *Pozzo-di-Borgo*, *Sándor*' innepét; valamint

az ő Követi, ugy az Orosz Konzul' *Dollicnt'* konzuli háza is, estve szépen megvilágosítottak. —

Lillében a' katonaság és polgárok között valami larma történvén a' theátrumon, jónak találta a' 16 dik katonaosztály' kommandánsa kihirdettetni az alatta lévő seregeknel, hogy azok, a' kik valamely theátrumon és egyéb közönséges vagy magános tarsaságokba megjelennek, minekelőtte oda belépnenek, a' tsákójokat, sisakjokat, vagy kalapjokat mind levegyék, valamikor tsak szolgálatban nem lesznek.

Hertzeg *Wellington* egy időtől fogva a' Frantzia végdepartamentekben fekvő Szövetséges seregeknek megmustrálásában foglalatoskodik, a' mellyet *Alsatziában* az *Austriai* seregeknel kezdvén, úgy megy tovább a' *Bavarus*, *Wurtembergi*, *Prussus*, *Orosz* 's egyéb egymásután következő és külömbkülömb lógérekbe össze gyülekezett seregekhez.

A' Király, Sept. 17-dikén Granátiros testörző ruhában *Angouleme* es *Berry* Hertzegnek' társaságában, *Vincennesbe* vette útját, az ott lévő pattantyusok' mustrájának tartására. A' Princzek *Compiègneben* voltak.

A' Párisi újságokban így szollanak *Bourgból*: —“ Az itt levő ítélőszék néhány napoktól fogva egy özszeesküvésnek megvizsgálásával és megítélésével foglalatoskodik, melly a' *Grenobeli* támadásnak kiütését megelőzte vala, és a' melly a' Király' *Legitimus* országlásának felfordíttatására, vagy megváltoztattatására, a' polgárok között való hadakozásnak felelesztesere, 's az öldöklésnek egy vagy több közönségben lejendő elterjesztetésére volt intéztetve. Az özszeesküvésnek feje vala *Savarin* nevű régi katona; az özszeesküvésnek részei az ő apja, a' maga két fiai, és két más polgárok. A' *Lyon*i Királyi ítélőszéknek elölülője maga személyesen is járt *Bourg* városában ezen özszeesküvésre nézve, a'

melly buzgóságáért nagy ditséretet is kapott. A' Királyi Prokurátor, kifejtegette az ítélőbirák' előtt ezen özszeesküvésnek a' *Grenobeli* tamadással volt özszeesatoltatását, az itt következő környűlállásokból, tudni illik: Hogy *Savarin* a *Legitimus* Országlószéknek nemsoká lejendő megváltozásáról beszéllett; hogy ő ez ellen átkozódásra fakadott; és hogy ő az *Isere* departamentbéli nyúghatatlankodásoknak kiütése előtt egy útat tett a' *Grenobeli* tamadának serege felé. Az ítélet már kimondattatott ezen özszeesküvésre, és oda megy-ki, hogy *Savarin* maga halállal; az ő apja és nagyobbik fia, azért, hogy özszeesküvést az előljáróknak bé nem jelentették, öt esztendei fogsággal 's öt-öt száz Frankokból álló birság-fizetéssel fognak megbüntettetni. Ennekfelette, büntetésseknek kiállása után még öt esztendeig a' Státus felső Politziájának Fő vigyázása alatt maradnak, és ketten 3000 Frankokból álló *Cautziót* tartoznak letenni. A' két polgárokközzül égygyik ugyan a' bűnös célzással való vádoltatás alól feloldoztatott, azért, minthogy az özszeesküvést a' Polgármesternek, még minden vizsgálódásnak elkezdődése előtt bejelentette: mindazonáltal tsakugyan egész életében politziai felvigyázat alatt kell neki maradni, 's 500 Frankokból álló *Cautziót* kell letenni. A' másik polgár, valamint szintén a' *Savarin*' 15 esztendős fia is, feloldoztattak a' vád alól. Ez szerént az egész özszeesküvés tsak egy katonára, a' ki illetlenül beszéllett, egy apára és fíra, kik az özszeesküvést béárulni elmellőzték, egy polgárra, ki a' béárulást megtette, és két ártatlan emberekre terjedett-ki.“

A' *Drome*' departamentjéből így írtak September 9-dik napján: —“ *Romanban* néhány napok előtt sok puskára találtak, melyeket egy odavaló fegyvertsináló kováts mesterember készített. Minthogy az ő célzása gyanus, tehát ötöt ítélőszék' eleibe citálták. — Tegnap *Valence* városánál a' *Didier*

őszszeesküvésének részesei között 24-gyet, a' kik gályára ítéltettek, hajóra ültettek. Szegények, tsendes elmével voltak 's úgy viselték magokat, mint ha legjobb dologban járnának; még trefát üztek állapotjokból.“

Bordeaux és *Montpelier* környékeiken Sept. 9-dikén a' meleg idő ismét beállván, 's magát azolta is állandónak lenni mutatván, déli Frantzia országban ismét reménység vala a' jó őszhöz.

B e l g i u m.

A' *Belga* Király ilyen jelentést és törvény-jovallást küldött a' nyomtatásbéli szabatlanságnak meggátoltatására nézve, a' törvényhozó Gyűlésnek második kamárájához: —“

„Nemes és nagy hatalmú Urak! Az a' tikkelye a' Constitúciónak, melly a' nyomtatásbéli szabadságért kezeskedik, pontosan meghatározza, hogy minden ember felelni tartozik azért, a' mit ír, nyomtat, 's közön-ségessé teszen vagy elterjeszt. Hogy ezen felelettel való tartozásnak kiterjedését 's azon formalitásokat, mellyekkel ez végrehajtatik, esmérni lehessen, szükséges megkérdezni a' büntető törvényes könyvnek erről való rendelkezéseit. Hanem ezek a' Rendelések, sokaknak vélekedések szerint nem elég meghatározottak 's nem elég tökéletesek arra, hogy azok az Országlószeket egy olyan országban, a' hol a' *Censúra*, a' tetszés szerint való elfogattatás, 's az erőszakos jussal bíró politziának egyéb segedelemkútfejei, megtiltatott eszközök, 's megtiltatva is fognak maradni, a' rosz indulatú emberektől való megbántatás és rágalmatatás ellen megoltalmazhassák. Azonban, valameddig valamely országnak nemzetitulajdonságát, a' tsendességnek és egyenességnek szeretete fejezik-ki, addig semmi fundamentomos félelemre nem szolgáltatathat okot az igazság és tévelygés között való tusakodás; 's ez a' bizakodás okozta azt, hogy

mi semmi fundamentumot nem találtunk arra, hogy a' gondolatoknak a' belső igazgatásra nézve való kifejeztetését valamely feltételek által megszoritassuk, avvagy hogy ahoz, a' mit a' már fennálló törvények előnkbe irtak, még valamit adjunk. —

„De másképpen van ám a' dolog a' mi közön-séges írásainkban a' szomszéd ország-lószekek 's a' véllünk békességben és egygyetértésben élő Hatalmasságok ellen intézető megbántásokkal. Tudva van az Nagy Hatalmasságtok előtt, hogy ez a' visszaélés nállunk néhány hónapoktól fogva szüntelenül nevededik; és bennünket azok a' sok megújított panaszok, mellyeket ez okozott, emlékeztetnek, hogy eljött legyen az ideje hogy ezen visszaélésnek határt szabjunk. A' mi célzásunk a' vala, hogy ennek a' törvényjovallásnak (projektumnak) a' melly ezéránt néktek előtekbe fog terjesztetni, készítésében, minden rendelkezést a' legkissebb kifejezés gondosan elkerültessék, melly miatt a' mi alattvalóink között valamelyik azt gondolhatná, hogy ő a' maga gondolatainak vagy gondolkodása' módjának kinyilatkoztatásában, a' mellyek néki a' Status' javára, a' tudományoknak terjesztésére, 's a' megvilágosodásnak előmozdittatására tartozni látszanak, meggátoltatik. —

„De mit nyerhetnének a' megvilágosodás 's az emberi tudományok, 's mit nyerhetne a' haza, a' Monarkháknak, a' kik nekünk Szövetségeseink, személyes *characterik* ellen való megbántó kibotsátkozások által, mit nyerhetnének ezek azon principumoknak, mellyeken a' véllünk határos tartományokban a' társasági rend és a' közön-séges tsendesség fundálóduak, vakmerő felfordítása által? —“ A' népnek a' maga jussaival és privilágiumaival való élést megtartani, kétségenkívül egygyik azon fő kötelességek között, mellyeket a' Király és a' Közön-séges Rendek (a' törvényhozó gyűlés' tagjai) teljesíteni tartoznak: de nem keve-

sebbé parantsoló szó hív-meg bennünket másfelől arra is, hogy országunk' más nemzetekkel való barátságos állapotjának fenntartására is vigyázzunk, 's őtet a' külső országoknak' ő eránta viseltető jó akaratjok felől bátorságba helyheztessük. Azok az eszközök, a' mellyek ezen tárgyra nézve Hatalmas Uraságtoknak a' figyelmetességre való vétel végett ajánlatni fognak, minde- nek felett ezen útolso tekintetből és arra a' kötelességre nézve érdemlik-meg leginkább a' megfontoltatást, a' melly azt kívánnyatö-llünk, hogy vigyázzunk, hogy azon Ország' (Belgium') lakosai, melynek felállitásával egyenesen a' közönseges békességnek és tsendességnek megerössittetésére va- la a' czélzás, új nyúghatatlanokodással és semmi meghasonlással ne vádoltathassék. Költ *Hágában* September 12 dikén, 1816-ban. — “

„Wilhelmus.

(Az ezen jelentés vagy követség mellé tartozó törvényprojektum a' jövő pénteken következik).

B e t s.

Ma, Oktober' 1-ső napján, elégették a' Glaszin a' negyedik 10 millió, váltóczédula forintokból álló summát, a' melyről ilyen jelentést adtak ki tegnap: —

Majland. *Renát* ő Császári Fő Hertzegsége Sept. 22-dikén estveli 6 órakor, *Como* és *Varese* felől jöven, megérkezett ezen városba.

Triest Sept. 22-dikén: — „Két hónapok alatt 160,000 mérő búza érkezett ide Odesából és Egyiptomból, melyből még 100,000 mérő nintsen eladva. A' télnek elkezdődése előtt még útnak indítanak a' nevezett

helyekről valami 150 vagy 180 ezerig való mérő gabonát. Apró hajókkal télben is lehet evezni a' Fekete-tengeren, tehát ezek akkor is fognak *Odessából* *Konstantzinápolyig* gabonát szállítani, a' honnét ezt szünet nélkül lehet az *Archipelaguson* hozzáuk hordani. — *Odessából* *Livornóba*, is naponként érkeznek a' hajók gabonával. Mostanság 3 napok alatt 130,000 zsák (197000 mérő) érkezett-meg, a' hol igen nagy örömet okozott ez a' ritka történet is, hogy *Hamburg*-ból is számos hajók érkeztek-meg oda gabonával, minthogy, mint mindenfelől írják, az Északi tartományokban az idén nagyon jó aratás volt. —

„Itt *Triestben* ritka dolog az, a' mi most történt, hogy *Amérikábol* érkezett ide *riskása*; 's oltsóbban adták, mint a' *Majlandit*. —

„Ma ismét egy *Amérikai* hajó kötött ki ide, a' melly 38 napok alatt tette-meg ezen útat.

H i r a d á s.

Az *Austriai Nemzeti Bankó'* igazgató-elöljárói közönsegesen hirül adják, hogy az 1816-ban Junius' 1-ső napján költ *Felső Pátens* szerént a' béváltás és az *Aktziák*-ba való bétételnek útján öszvegyűlt papiros-pénznek tiz milliókból álló summája a' *Glaszin* lévő *Elégető házban*, a' *Cs. Kir. Biztosnak* 's a' béváltó és *Eltörlő* égygyesült *Deputatzió'* *Küldöttjeinek* jelenlétekben, a' meghatározatva lévő vigyázással 's kontrolliroztatással, hólnap *Oktober'* 1-ső napján közönseges módon semmivé tétetik.

Béts, Sept. 30-dikán, 1816. —

Gróf Nemes Adám, ideigvaló *Bankó*kormányozó.

Hippenmayer Konrad, ideigvaló *Bankó*igazgató.

Bogner Ferentz, ideigvaló *Bankó*igazgató.

Sept. 27-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltóczédulában 316 forintot,
— egy Császári aranyért 14 fl 43 kr. — egy *Hollandus Aranyért* — fl. — krt.
Sept. 28-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltóczédulában 315 forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy *Hollandus aranyért* 14 fl. 50 krt.
Sept. 30-ik napján 100 forint huszas pénzért, Váltóczédulában 317 forintot. —
egy Császári aranyért. — fl. — kr. — Egy *Hollandus aranyért* — fl. — kr. adtak —
A' *marhahusnak* fontja *Oktoberben* 26 kr.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

A' Pesten September' 21-dik napján költ levelekben, ezeket olvassuk:

Magyar Ország.

Budán a' folyó hónap 17-dikén életének 78. esztendejében meghalt Ngs Kis-Jókai Takáts Ferencz Ur, a' Magyar Királyi Kamarának nyugodalomban élő Tanácsosa, kinek 44 esztendőig szerzett hivatalbeli érdemeit, és személyes szép tulajdonságait betsülő jóbaráti 's tisztelői, holtá után is megmutatták eránta való szives hajlandóságokat, midőn az ő tisztességes el-takarítására igen nagy számmal megjelentek.

Zágrából Aug. 30-dikán. Kit ifjúságától fogva külömbféle papi hivatalokra 's méltóságokra fokanként emelkedni látott városunk, annak Fő Pappá lett felszentelését különös örömmel szemlélte. Méltóságos és Fő Tisztelendő Raffay Imre Károly Ur, kit Ő Felsege Diakovári Püspök-ké nevezni méltóztatott, August. 25 dikén itt a' Püspöki Székes-Egyházban felszenteltetett. — Ezen ritka történetnek hire nem csak a' városbeli; hanem a' szomszéd három Vármegyebeli fő és allrendü Lakosokat is, ide gyűjtötte. Ezek között fő tekintet érdemlett Nagy Méltóságú Gróf Gyulay Ignác Horvát Országi Bán Ő Exja. A' külső tiszteletre a' fegyveres Polgárság állott ki. Magát a' felszentelést pompás egyházi fényességgel Nagy Méltóságú Verhóvácz Max. Zágrábi Püspök vitte végbe, kinek felszentelő Segéd Püspökjei voltak: Méltóságos Somogyi Leopold Szombathegyi, és Mélt. Kurbélyi György Veszprémi Püspök Ő Nagyságok. A' felszentelés és a' Mise alatt a' Polgárság puskából lövöldözött, 's a' Mozsár ágyúk a' hegyekről zengettek. Az nap Ő Exja a' Zágrábi Püspök meg vendégelte a' főbb személyeket két palotákban. — Estve muzsika - Akademiát adott, mellyre a' Kir. Professorok is hivatalosok voltak. Más nap az új felszentelt

Püspök adott fényes ebédet a' Vendégeknek. Harmad nap pedig Ő Exja a' Horvát Országi Bán adott nagy Vendégséget. Ez nap visszatértek hazájokba a' két Magyar Országi Püspökök, kik magok után igentiszteletes emlékezetet hagytak Zágrábban. — Az innepet többen Vers-kkel is megtisztelték, 's nevezetesen T. T. Rácz István Ur a' M. Nyelv és Literatura Tanítója deák vitézi Versekkel tisztelte.

Erdély Ország.

Kolosvárott Sept. 10-diken meghalt Magyar Kir. Helytartószeiki Tanácsos Nagyságos Bizáki Puky László Ur, a' ki Felséges Rendelések mellett Nemes Küküllő Vármegyébe Királyi Biztós-képpen volt rendeltetve. — Őtet épen munkájának végén erte el a' nyavalya, 's midőn gyógyulás végett Kolosvárra jött volna, őtet a' halál érdemes életének 64-dik esztendejében elragadta.

Kikészített (tsávált) Orosz tehénbőr.

A' hazai kikészített tehénbőr annyira megfogyatkozván, hogy annak 16 fontól fogva 20 fontot nyomó párját, 60-tól fogva 80 forinton is adják, jelenti a' Lettmayer Chr. Ig. Cs. K. privilegiált Bőr-fabrikája és Nagy Kereskedése Brünnben, hogy ott, valamint szintén az ő Bétsben lévő magazinában is az ügyvezett Mothenthurn utzában a' nagy Rűszden Wfenningnél, a' mennyi kell annyi, legjobb tulajdonságú, Orosz tehénbőrt (Zuchten, Bagaria), párját 10-től fogva 12 forinttal oltsóbban lehet találni. Egyszersmind az is tudtára adatik azon bőrrel kereskedő, és bőrrel foglalatoskodó tsizmamester uraknak, a' kik a' bőrnek ezen nemét, ennek szagáért vagy színiért használhatónak lenni nem gondóljak, hogy ezt a' bagaria (Zuchten)-szagot 's ezt a' színt egészszen el lehet venni, ha a' bőr két versben meleg tserbe tétettetik, 's a' tserbe mind annyiszor 6—8 lóth Só-spiritus elegyítettik.